

Openingswoord Fotowedstrijd Kerk Pieterburen en Domies Toen

Dankjewel Annette. Ik ben blij om hier te staan. Als bewoner van het dorp wandel ik regelmatig door en langs de tuin en kerk, ook voordat ik directeur werd van deze mooie stichting. De boom viel me daarbij altijd al op als icoon, niet alleen van de tuin en kerk, maar ook van dit gedeelte van het dorp. Een bijzonder welkom ook voor Marjan Roggeveen, de dochter van de laatste dominee die op deze plek heeft gewoond. U leverde twee foto's voor de expositie: één oude foto en een foto uit 2013, waar u met uw zus weer op het bruggetje zit. Ik heb begrepen dat u hier regelmatig te vinden bent.

De rode beuk

Maak de mooiste foto van de rode beuk in Domies Toen, zo luidt de fotowedstrijd die is uitgeschreven ter gelegenheid van de landelijke verkiezing van de mooiste boom van het jaar. Er zijn niet alleen nieuwe foto's gemaakt en ingestuurd. Er is ook gevraagd om trouwfoto's in te zenden die bij de beuk zijn gemaakt. Deze inzendingen worden ook tentoongesteld in de kerk.

Even voor de goede orde: we staan op dit moment op de tweede plaats, dus er moet nog wel even goed gestemd worden! Dat moet lukken want de link is makkelijk te vinden op de website van Domies Toen.

De reden dat deze boom genomineerd is, is in de eerste plaats natuurlijk omdat hij zo mooi en overweldigend is. Daar komt bij dat de rode beuk een bijzondere geschiedenis heeft. De boom stond oorspronkelijk in de tuin van de Weem, de pastorieboerderij die bij de kerk hoorde. Hij werd rond 1850 geplant. Hoewel beuken enorm groot en hoog kunnen worden, heeft deze beuk een wat gedrongen uiterlijk en is het enorme wortelstelsel voor een deel zichtbaar. Dit komt door de plek waar hij staat. Hier in het hoge noorden weerhield de straffe wind hem van groeien en waaierde hij meer uit in de breedte dan in de hoogte. Het is geen gewone beuk, maar een rode beuk. Eigenlijk mochten rode beuken alleen worden geplant als je als boer voldoende grond of aanzien had, want een rode beuk was een teken van rijkdom.

Toen de schuren van de weem in 1880 werden afgebroken om het voorhuis te kunnen vergroten, werd een slingertuin aangelegd. Een slingertuin was in de negentiende eeuw populair. Ze kwamen in grote getalen voor in Engeland, maar er zijn ook vele voorbeelden te vinden in Nederland, bijvoorbeeld heel dichtbij rondom de kerk van Hornhuizen. In het geval van Pieterburen werd slingertuin als het ware om de rode beuk van Domies Toen heen ontworpen.

In 1962 werd de pastorie afgebroken, maar de beuk bleef staan. Vanaf die tijd onderging de tuin opnieuw een gedaanteverwisseling, weer met de beuk als centraal gegeven. De laatste veranderingen aan de tuin werden een paar jaar geleden uitgevoerd onder het toezicht van de rode beuk.

Klimaat

Terwijl het aanzien van de tuin in het verleden veranderde, had dit te maken met toen heersende trends op het gebied van tuinarchitectuur en de beleving daarvan. Ook de laatste verandering had daar deels mee te maken. Toch heeft het voordragen van de rode beuk voor 'boom van het jaar' nog een andere, dieperliggende reden. Deze gaat niet zozeer over de schoonheid van de boom, maar meer over de zorgen voor bomen in tuinen als deze en rondom kerken en op kerkhoven. Dat is namelijk het klimaat en de zorgen daarom. We kunnen geen krant opslaan of er staat wel een bericht in over de stijgende zeespiegel, het smelten van de ijskappen, bodemdaling door de lage grondwaterstand, maar ook de steeds langere en drogere zomers gevolgd door natte warme winters. En dit is geen probleem van ons alleen, maar een wereldwijd probleem waarover met name onze jongere generatie zich steeds meer zorgen maakt, en terecht.

Al in april had ik contact met Annette Broekhuizen over deze boom en het feit dat het vennetje waaruit die zijn water haalt alweer bijna droog stond. De verschillende waterstanden kun je in vele foto's terugvinden. Het water in de gracht rondom de kerk is evenals vorig jaar weer laag waardoor de kans op uitdroging van de hoger gelegen grond steeds groter wordt. Het is een zorg die bij meerdere kerken en kerkhoven met tuinen speelt die in het bezit zijn van de Stichting Oude Groninger Kerken en het is iets dat we ook bij de Rijksdienst Cultureel Erfgoed hebben aangekaart om verder te onderzoeken. Want droge zomers en natte winters zijn vooral funest voor bomen. Als gevolg van de droogte kunnen ze de enorme hoeveelheid water in het najaar of winter als gevolg van hoosbuien niet aan waardoor de wortels verrotten en de bomen kwetsbaar worden. Als wierden uitdrogen tast dit niet alleen het groen aan maar uiteindelijk ook de gebouwen. Het is daarom een onderwerp waar we ons als stichting de komende tijd voor inzetten en wat we verder willen onderzoeken. Biodiversiteit kan hierbij helpen, maar is niet het enige redmiddel. Er moet meer worden gedaan. Zo kijken we ook steeds meer naar hoe we onze kerken duurzamer kunnen maken door deze, wanneer we restaureren of groot onderhoud uitvoeren, op een andere manier kunnen verwarmen.

Wedstrijd

Maar ik ben hier niet gekomen om alleen onze zorgen te uiten over de toekomst en het klimaat, maar juist ook stil te staan bij deze prachtig mooie boom die ons hopelijk zal overleven en er over honderd jaar nog zal staan. Ik ben gevraagd om dit moment in tijd te markeren, door de winnaar van deze fotowedstrijd te feliciteren. Daarmee is de opening van deze tentoonstelling een feit en komt de samenwerking tussen twee plaatselijke commissies samen (de PC van de kerk bedacht de prijsvraag), wat ik toejuich. Want de tuin en kerk vullen elkaar fantastisch mooi aan en versterken elkaar: niet alleen in beeld en beleving, maar ook in geschiedenis. We behoren niet voor niets tot de selectie van het Grootste Museum van Nederland, georganiseerd door Museum Catharijneconvent in Utrecht.

Terug naar de wedstrijd: De jury bestaat uit Hans Sas, fotograaf te Warfhuizen, Alex Boerema, fotograaf te Kruisweg en een bestuurslid van Domies Toen. Er zijn er drie genomineerd. De drie prachtige foto's die laten zien hoe uniek deze boom is. Ze ondersteunen daarmee de oproep om te stemmen. Tot slot wil ik de gemeente Hogeland danken voor hun filmpje over de rode beuk waarmee ze extra aandacht schenken aan de verkiezing van de mooiste boom van Nederland. Ook het mooiste dorp van Nederland, Winsum, werkte mee dmv een flyer actie, dus wie weet gaat het lukken om van een tweede een eerste plaats te maken. De ansichtkaarten kunt u daarbij ook nog steeds opsturen aan vrienden met de oproep om te stemmen. Ze liggen hier om mee te nemen voordat u vertrekt. 'En de winnaar is.....' STICKER BIJ HET WERK PLAKKEN..

1e prijs: Wil Pirovano



2e prijs: Aly vd Wal



3e prijs: Peter Foolen

